

زلزلہ آزمون یا تنبیہ ؟

محمد تقی صرفی پور

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

بعد از حمد و سپاس خداوند حکیم و صلوات و درود فراوان بر حضرت محمد مصطفی و اهل بیت طاهرینش.

یکی از امتحانات الهی، زلزله است که در کشور ما بسیار اتفاق می افتد و مخصوصاً زلزله کرمانشاه در سال 1396 که بیش از یکسال بود که ادامه داشت و چند روزی یکبار منطقه سرپل ذهاب و شهرهای اطراف را می لرزاند و باعث مشکلات فراوانی برای مردم شده بود حتی برای مردمی که از انجا دورند ولی زلزله را با درجه کم احساس می کنند گاه باعث مشکلات روحی شد.

برای خیلی ها این سوال پیش آمده که علت اصلی زلزله چیست؟ و چرا گاهی در یک منطقه بسیار اتفاق می افتد. و از نظر اسلام زلزله به چه علت اتفاق می افتد.

در این نوشتار پژوهشی در این زمینه صورت گرفته است که تقدیم می گردد. امید است خداوند کشور ما را از همه بلاها مصون و حفظ نگه دارد. آمین یا رب العالمین

پاییز 97- حسن اباد فشافویه زادگاه شیخ کلینی

زلزله یکی از بلاها

قران کریم که سراسر نور و هدایت است در ایه 155 بقره مطلبی را فرموده که جواب سوال اینکه علت زلزله چیست، در آن آمده است:

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ.....¹

قطعاً ما شما را به چیزی از ترس و گرسنگی و کاهش اموال و نفوس و فرزندان می آزماییم. و تو - ای پیامبر - به صابرين نوید ده.

توضیح: خداوند انسان ها را با ترس امتحان می کند و زلزله باعث ترس خیلی ها می شود. خداوند انسان را با گرسنگی امتحان می کند و در زلزله افراد زلزله زده گاهی مدت ها گرسنگی می کشند. خداوند انسان را با تلف شدن اموال آزمایش می کند و زلزله اموال مانند ساختمان و وسایل را از بین می برد. خداوند انسان را با کشته شدن افراد امتحان می کند و زلزله در بسیاری مواقع باعث تلفات جانی بسیاری می گردد. خداوند انسان را با از بین رفتن محصولات کشاورزی امتحان می نماید و در نهایت زلزله باعث از بین رفتن باغات و محصولات کشاورزی می شود.

علل و آثار انسان ساز بلاها

1- سنجش صبر مومنین

یکی از مهم ترین علت نزول بلاهایی مانند زلزله، این است که انسان امتحان میشود که آیا صبوری می کند یا اینکه صبر خود را از دست داده و با خدا قهر می کند و گاه کافر می گردد

خداوند متعال می فرماید: «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ» [۲] ما همه شما را قطعاً آزمایش می کنیم تا معلوم شود مجاهدان واقعی و صابران از میان شما کیانند؟ و اخبار شما را بیازمائیم. (و اخبار و اظهارات شما (منافقان) را نیز (به مقام عمل) بیازماییم.)»

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ ﴿٥٣﴾

و هر نعمتی که دارید از خداست سپس چون آسیبی به شما رسد به سوی او روی می آورید [و می

۳

نالید]

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

و چون آن آسیب را از شما برطرف کرد آنگاه گروهی از شما به پروردگارشان شرک می ورزند

(نحل ۵۴)

^۲ ملک، ۲

^۳ ۵۳ نحل

در این ایه مبارکه فرموده است که وقتی بلا و گرفتاری برای انسان پیش می آید عده ای ایمان خود را ازدست داده و کافر می گردند! یعنی در امتحان الهی مردود می شوند.

البته خوشبختانه مردم ایران اکثراً در این امتحانات الهی سربلند بوده اند. و هنگامی که با افراد بلازده یا مصیبت دیده صحبت می کنیم می بینیم ایمان بالایی دارند و برخدا توکل می کنند و صبر بالایی دارند.

مخصوصاً صبر افرادی که گاه در یک زلزله دهها نفر از خانواده و فامیل را از دست می دهند، واقعاً صبر جمیل است یعنی فرد هیچ اعتراضی به خداوند نمی کند. دلتنگ نمی شود. کسل نمی گردد و همچنان روحیه ایمانی خود را حفظ می کند و می داند که خداوند او را می بیند و از تالم و درد و رنج او بخاطر این مصیبت بزرگ خبر دارد پس خداوند دارد صبر و ایمان و توکل او را می سنجد.

ولی اگر صبوری نکرد و ایمانش به خدا را از دست داد در این صورت معلوم می شود در آزمون الهی مردود شده است. به عنوان مثال خانواده ای بودند که پسری داشتند مومن و قاری قران. اما این پسر در حادثه ای از دنیا رفت! متأسفانه پدر و مادر این جوان مرحوم، از خدا ناراحت شدند و با خدا قهر کردند و دیگر نماز نخواندند و تا الان هم بی نماز هستند! اینها هم در امتحان الهی مردود شدند! باز در قران کریم اعلام فرموده است که:

(وَلَنْبَلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ) ۴....

- ما همه شما را قطعاً می آزمائیم تا معلوم شود مجاهدان واقعی و صابران از میان شما کیانند، و اعمالتان خبر دهد که در باطن چه دارید!

در این رابطه روایتهای مختلفی است از جمله:

امام علی (علیه السلام) می فرماید: گرچه خداوند به روحیات بندگانش از خودشان آگاه تر است، ولی آنها را امتحان می کند تا کارهای خوب و بد که معیار پاداش و کیفر است از آنها ظاهر گردد.^۵

آری مبتلا شدن به بلا، محکی است که حقیقت انسان را آشکار می سازد. برای نمونه، انسان با ایمان و با خرد در هنگام مصیبت، از دین خود خارج نمی شود و سخنی را که نشان دهنده کفر و سفاهت و نادانی باشد به زبان نمی آورد، بلکه صبر می کند و گرفتاری، عقل و ایمان او را از بین نمی برد، اما انسانی که خرد و ایمانش ضعیف باشد، شیطان بر او مسلط می شود و روش کفر و دشنام و پستی را در پیش می گیرد و در چاه رذالت و سفاهت سقوط می کند.

بهترین سخن در این باره، سخن سیدالشهداء، حسین بن علی (علیهما السلام) در روز عاشورا است که فرمود: مردم، بندگان دنیایند و دین، تنها لقی لقه زبان آنان است. آنان تا زمانی پیرامون دین می گردند که زندگانشان بچرخد و هرگاه به بلا و سختی گرفتار شوند، تعداد دین داران اندک خواهد شد.

با توجه به اینکه بسیاری از امتحانات الهی با بلا و مصیبت همراه هست، مهمترین گام برای پیروزی در این امتحانات صبر است؛ چنانکه در پایان آیه ذکر شده، صابران مورد بشارت قرار گرفته-اند. نقطه مقابل صبر، جزع و فزع بیش از حد و شکایت از زمین و زمان و اعتراض به مشیت الهی است. در این باره، سه حدیث زیبای زیر، با شیوایی تمام، گویای همین مطلب است:

حضرت علی علیه السلام: عجبتم للمومن و جزعه من السقم و لو علم ما فی السقم لاحب ان لا یزال سقیما حتی یلقى ربه: در شگفتم از مومنی که بخاطر بیماری، جزع و فزع (بیش از حد)

می-کند در حالیکه اگر می-دانست بخاطر این بیماری چقدر ثواب داده می شود، آرزو می-کرد تا هنگام ملاقات با پروردگارش بیمار باشد.^۶

حضرت علی علیه السلام: الجزع لا يدفع القدر و لكن يحبط الاجر : جزع، قدر الهی را عوض نمی-کند بلکه تنها اجر را از بین می-برد.

توجه به این نکته نیز لازم است که موفقیت در یکی از امتحانات الهی به معنای موفقیت در سایر امتحانات نیست. مومن باید هر لحظه خود را آماده امتحانات الهی بداند و متوجه باشد که ممکن است کسی از عهده پاره ای از امتحانات به خوبی بر آید اما در برابر امتحانات دیگر سخت روزه شود.

راهکار بالابردن صبر

یکی اینکه از خدا بخواهیم به ما صبر بدهد

رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ^۷

"ای پروردگار ما، بر ماستکیایی بیار و ما را ثابت قدم گردان و بر کافران پیروز ساز"

دوم اینکه از اولیاء خدا پیروی کنیم که آنان در هنگام بلا، صبوری می کردند. مخصوصاً صبر

حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها که انهمه مصیبت دیدولی صبر کرد بطوری که فرمود اگر مصیبتهایی که بر من نازل شد بر روزها نازل می شد روزها شب می شدند.

همچنین حضرت زینب کبری که در یک روز با چشمان خود شاهد شهادت برادران و فرزندان و فرزندان برادر و غیره بود ولی صبر کرد و ایمانش نه تنها کمتر نشد بلکه بیشتر شد بطوری که این بلاهارا، نعمت و لطف الهی می دانست.

^۶ المیزان ج 4 ص 37 ذیل آیات 148 - 139 سوره آل

عمران

^۷ سوره : البقرة آیه : 250

در کشور ما خانواده های زیادی هستند که اینگونه فاطمی و زینبی فکر می کنند. خانواده ای که سه شهید داده یا چهار شهید داده همانند کوه استوار هستند و ایمانشان افزون شده است.

سوم به پاداش هایی که خداوند برای افراد صبر کننده در نظر گرفته است توجه کنیم. اگر این پاداش ها را می خواهیم باید بر این بلاها صبوری نماییم.

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾ بقره

و [تو ای پیامبر!] صبر کنندگان را بشارت ده «155» همان کسانی که چون مصیبتی [سخت] به آنان رسد می گویند: «إِنَّا لِلَّهِ و إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» [ما مملوک خداییم و بی شک به سوی او بازمی گردیم «156» آنان هستند که درودها و رحمتی [ویژه] از سوی پروردگارشان برای آنان [ثابت و قطعی] است، و هم آنان راه یافتگان [به صراط مستقیم] اند «157»

خدای تعالی اجر و پاداشی که برای صابرین قرار داده بی نهایت و بی حساب است ، یعنی اگر بنا شود در برابر هر یک از عبادات حسناتی چندین برابر نوشته شود، در مقابل این فضیلت حسنه «صبر» که ام الفضائلش خوانده اند چنین می فرماید: س 39 ی 13 ((انما یوفی الصابرون اجرهم بغير حساب)) یعنی همانا تمام داده می شود پاداش و اجر آنهایی که شکیبایی می ورزند «بر مشقت طاعات و تحمل بلیات» در حالتی که این اجر بی حساب و بی شمار باشد.

جای دیگری در پاداش صابرین می فرماید: س 16 ی 96 ((و لنجزین الذین صبروا اجرهم باحسن ما کانوا یعملون)) یعنی هر آینه جزا می دهیم آنهایی را که صبر بر طاعت نمودند جزایی که برای ایشان مقرر شده به نیکوترین وجه از آن چه بودند که می کردند، یا بر این معنی که جزای صبر و شکیبایی ایشان همان جزای احسن اعمال ایشان است که آن طاعت واجبه است و از این معنی چنین نتیجه گرفته می شود که خدای تعالی «صبر» را یکی از طاعات و عبادات بزرگ قرار داده. و نیز درباره پاداش صابرین در جای دیگر به تعبیر دیگر می فرماید: س 76 ی 12 ((و جزاهم بما صبروا جنة و حریرا)) یعنی جزا دهد ایشان را به سبب صبر کردن بهشتی را که ساکن شوند در آن و جامه ای که از حریر و ابریشم که بپوشند آن را و فرش خود سازند.

و در جای دیگر در پاداش شکیبایان ؛ گروهی از مردان و زنان را به اوصاف مختلف ذکر فرموده و صابرين و صابران را در آن دسته قرار داده و در شأن آنها می فرماید ((اعد الله لهم مغفرة و اجرا عظيما)) یعنی آماده کرده است خدای تعالی برای ایشان آمرزش و پاداشی بزرگ « که آن نعیم جنت است ».

و نیز خدای تعالی پاداش صابرين را در آخرت بر وجه دلچسب تری می رساند بر این معنی که پس از آن که اشاره به دخول آنها در جنات عدن می کند سپس می فرماید: در آن هنگام فرشتگان بر ایشان وارد شده و به آنها چنین تهنیت گویند، س 13 ی 24 ((سلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبی الدار)) یعنی سلامتی باد بر شما به سبب آن که صبر کردید از مشاق دنیوی در طاعت و عبادت پس نیکوست بر صابرين سرانجام نیک این سرا یا سرای دیگر.

جابر گوید: به امام باقر علیه السلام گفتم: یرحکم الله ، صبر جمیل چیست؟ فرمود: صبری که در آن گله و شکایت نزد مردم نباشد.

امام صادق علیه السلام می فرماید: «روزی خداوند به حضرت داوود علیه السلام وحی کرد که نزد زنی به نام خلّاده دختر اوس برود و به او بشارت بدهد که او اهل بهشت و هم نشین تو در بهشت خواهد بود .

حضرت داوود علیه السلام به خانه خلّاده رفت و در خانه اش را کوبید. خلّاده بیرون آمد و عرض کرد: چه شده است که تو را اینجا می بینم؟ داوود علیه السلام فرمود: «خدای تعالی به من وحی کرد که تو هم نشین من در بهشت خواهی بود.» خلّاده گفت: ای پیامبر خدا! سخن شما را تکذیب نمی کنم، ولی به خدا سوگند، در وجود خود چنین سعادت نمی بینم. حضرت داوود (علیه السلام) فرمود: از درونت خبر بده که در آن چه می گذرد؟ خلّاده گفت: هرگز به هیچ دردی مبتلا نشدم و هیچ گزند و گرسنگی به من نرسید، مگر اینکه در برابرش صبر کردم و از خداوند نخواستم که آن را از من برطرف سازد تا آنکه او اگر خواست، آن را از من دور کند و عافیت و گشایش دهد و به جای آن، خدا را بر آن درد و گرفتاری، شکر و سپاس گفتم. حضرت داود علیه السلام فرمود: «فَبِهَذَا بَلَغْتَ مَا بَلَغْتَ؛ پس بدین سبب، به این مقام رسیده ای.» سپس امام صادق علیه

السلام فرمود: «و هذا دينُ الله ارتضاءً للصالحين؛ این همان دین خداست که برای بندگان صالح و نیکوکار خود برگزیده است.»

درباره آیت الله العظمی گلپایگانی رحمه الله نوشته اند که روزی یکی از فرزندان ایشان از دنیا رفت. یکی از عالمان که برای عرض تسلیت خدمت ایشان رسیده بود، عرض کرد: ان شاء الله خداوند، محبت این فرزند را از قلب شما بیرون کند تا صبر بر این مصیبت، برای شما آسان تر شود. آیت الله گلپایگانی رحمه الله، در پاسخ ایشان فرمود: «اتفاقاً از خدا می خواهم، محبت او را در دلم بیشتر کند تا در غم از دست دادنش، بیشتر صبر کنم و اجر بیشتری شامل حالم گردد.»^۸

امتحان مردم در زلزله ها

لزوم همیاری همه مردم به زلزله زدگان

وقتی مردم یک منطقه ای دچار بلایی مانند زلزله می شوند و عده ای از دنیا می روند. و خانه های مردم خراب می شود و دهها مصیبت دیگر، اسلام به ما دستور داده که باید به یاری و کمک این افراد بشتاییم و از هیچ کمکی فروگذار نکنیم. و این یک امتحان بزرگ از مردم است. در زلزله غرب کشور نمایشی از همبستگی و وحدت ملی را در کمک به زلزله زده ها مشاهده کردیم، این احساس همبستگی، مشارکت و هجوم عمومی برای کمک به زلزله زدگان در این شرایط صحنه هایی زیبا و ماندگار بود و حس انسان دوستی و احساس مسئولیت به هموطنان را برانگیخت که ارزش بسیاری دارد. و مردم از این امتحان الهی سربلند بیرون آمدند.

درباره اهمیت کمک رسانی به یکدیگر چند تا روایت می آوریم:

پیامبر صلی الله علیه وآله:

وَاللَّهُ يُحِبُّ إِغَاثَةَ الْهَفَانِ^۹

خداوند کمک به اندوهگین و یاری خواه را دوست دارد

^۸ <https://hawzah.net/fa/article/view/92115>

^۹ الکافی، ج ۴، ص ۲۷.

امام صادق علیه السلام:

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ نَفْسٍ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً، نَفْسَ اللَّهِ عَنْهُ سَبْعِينَ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا وَ كُرْبِ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ¹⁰

هر مؤمنی که گرفتاری مؤمنی را بر طرف کند ، خداوند هفتاد گرفتاری دنیا و آخرت را از وی دور می سازد

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ هُمْ الْآمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ¹¹
خداوند در زمین بندگانی دارد که برای برآوردن نیازهای مردم می کوشند ؛ اینان ایمنی یافتگان روز قیامت اند

2-دومین علت نزول بلا، تنبیه گناهکاران و افراد بی دین و منحرف می باشد.

آثار زلزله برای سه گروه

روایت از رسول خدا (صلی الله علیه و آله): «در امت من زلزله ای رخ می دهد که در آن ده هزار، بیست هزار، سی هزار نفر نابود می شوند. (خداوند) آن را برای پرهیز کاران پند، برای مومنان رحمت، و برای کافران عذاب قرار می دهد».

توضیح روایت: در این روایت به ما می گوید که حوادثی مانند زلزله که گاهی دهها هزار نفر تلفات جانی و خسارت های بسیار مالی دارد، چند پیام برای بشریت دارد. برای پرهیزکاران عبرت و پند است. آنها از این حوادث درس ها می گیرند و ایمانشان افزون می شود. برای مومنان رحمت است زیرا آنان که مومند و در زلزله از دنیا می روند در پیشگاه الهی شهید محسوب می شوند و آنان که زنده می مانند و صبوری می کنند درجه آنها نیز افزون می شود. اما زلزله برای بی دینان

¹⁰ مستدرک الوسائل ، ج ۱۲ ، ص ۴۱۳.

¹¹ الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۹۷.

عذاب است. زیرا انانکه بی دینند و در زلزله می میرند چون فرصت توبه پیدا نکرده اند عذابی سخت در انتظار آنان است و از شب اول قبر عذاب می شوند و آنان که بی دینند و زنده می مانند چون دین ندارند و چون ایمان به خدا ندارند با اینکه بستگان و اموال خود را از دست می دهند ولی در نزد خدا پاداشی ندارند و واقعا دچار ضرر شده اند. اینان خسر الدنیا و الاخره هستند.

امیر مؤمنان علی (ع) می فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يَتْلَى عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَرَاتِ وَ حَبْسِ الْبَرَكَاتِ وَ إِغْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ لِيَتُوبَ تَائِبٌ وَ يُقْطَعَ مُقْطِعٌ وَ يَتَذَكَّرَ مُتَذَكِّرٌ» [۱۲] خداوند بندگان خویش را به هنگامی که کارهای بد انجام می دهند با کمبود میوه ها و جلوگیری از نزول برکات و بستن در گنج های خیرات به روی آنان آزمایش می کند.»

3- برای پاک شدن گناهان مومنین

گاهی بلا، بلای پاک سازی و تطهیر است یعنی بلایی که خطا و سیئه مومن را با جمال صنع حق و زیبایی تدبیر حق جبران می کند. این بلا، به وسیله فتنه ای است که برای مومن پیش می آید. حاصل این فتنه جدا شدن مومن از گناه، علاقه ها و از موانعی است که بین او و خداوند است. قسم دیگر بلا که برای مومن پیش می آید، بلایی است که برای ترفیع درجه مومن است؛ این طور نیست که اگر مومن خطایی کرده او را مبتلا می کنند تا بی حساب شود بلکه بلا برای ترفیع درجه و بالا رفتن مقام مومن است.

4- بلاها و مصیبت ها عکس العمل گناهان انسان است

در روایات آمده است که، بلایی که بر سر شما می آید، هر بلایی باشد حتی اگر پای شما به سنگ بخورد و رگ پایتان پاره شود، این به خاطر خطایی است که کرده اید. در قرآن نیز آمده که:

«وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ»¹³

«هیچ بلا و مصیبتی بر شما نمی رسد الا اینکه به واسطه مکتسبات خودتان است»

¹² نهج البلاغه، خطبه 143

¹³ شوری 30

، «يَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ»

«خدای متعال بسیاری از گناهان را عفو می کند»

از حضرت سؤال کردند: پس بلایی که بر شما پیش می آید چگونه است؟ آیا این بلا هم از همین مقوله است؟ حضرت فرمودند: «بلایی که بر ما پیش می آید برای ترفیع درجه است و این بلای حق هم که برای رشد انسان هاست، متناسب با درجات انسان هاست. هر چه انسان ها خوبتر باشند این بلا بر آن ها بیشتر می بارد

ارتباط بلاها و مصیبت ها با گناه و معصیت

در چند جمله نخست از دعای کمیل، پیشوای پارسایان امیرالمومنین علیه السلام شاید به همین مسئله نظر داشته باشد، و با تکرار این جملات می خواهد بگوید خدایا، هر گناهی که موجبات دریدن پرده عصمت، نزول بلا، عدم استجابت دعا و... می شود را، بر من ببخش، چنان که در انتهای این جملات می فرماید: هر جرم و گناهی که مرتکب شدم و هر خطا و اشتباهی را که از من سرزد، بر من عفو کن. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ؛ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تُنَزِلُ النَّقَمَ؛ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعْمَ؛ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْسِبُ الدُّعَاءَ؛ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ؛ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تُنَزِلُ الْبَلَاءَ

خدایا! بیامرزش برای من آن گناهی را که پرده حرمت را می درد، خدایا! بیامرزش برای من آن گناهی را که کیفرها را فرو می بارند، خدایا! بیامرزش برایم گناهی را که نعمتها را دگرگون می سازند، خدایا! بیامرزش برایم آن گناهی را که دعا را باز می دارند، خدایا! بیامرزش برایم گناهی که بلا را نازل می کند،

در این فرازهای دعای کمیل متوجه می شویم که علت عذاب و بلا و عدم استجابت دعا و کم شدن رزق و روزی و نعمت و... گناهان هستند..

5-وقوع زلزله عاملی برای هشدار به انسان ها

یکی از مهم ترین علل زلزله برای این است که مردم از خواب غفلت بیدار شوند. خیال نکنند همیشه آرامش و سلامتی و امنیت هست و دچار غرور شوند و آخرت و مردن را فراموش نمایند.

آیا از خدایی که حکومتش در آسمان است ایمنید که شما را به زمین فرو برد در حالی که زمین تکان می خورد؟ یا ایمنید که تندبادی بفرستد تا بر شما سنگ ببارد؟^{۱۴}

آیا ایمن هستید که شما را به دریا برگرداند و تندبادی بفرستد تا شما را غرق کند سپس فریادرسی نباشد تا به شما کمک کند؟^{۱۵}

آیا کسانی که کارهای زشت می کنند ایمن هستند که ناگاه خدا همه را به زمین فرو برد یا از جایی که پی نبرند عذابی به آنان برسد یا در سفر که سرگرم رفت و آمد هستند آنان را سخت مؤاخذه کند و آنان نتوانند کاری بکنند؟^{۱۶}

آیا کافران به آسمان و زمین نمی نگرند که اگر بخواهیم آنها را به زمین فرو می بریم یا تکه ای از آسمان بر سرشان فرو می ریزیم. و در این نشانه ای برای هر بنده مخلص و انا به کننده است^{۱۷}

در روایت است که آیه {فاخذتهم الرجفة} در باره قوم شعیب است که دچار عذاب زلزله شدند.^{۱۸}

6- گناه علنی باعث عذاب فراگیر

امام صادق (سلام الله علیه): «ای مفضل! بیندیش ... اگر کسی گفت: چرا این زمین می لرزد؟ (در پاسخ) به او گفته شود: زلزله و مانند آن، پند و هشدارهایی است که مردم را تهدید می کند تا رعایت کنند و از گناهان دست بردارند».^{۱۹}

^{۱۴} ملک 17

^{۱۵} اسراء 69

^{۱۶} نحل 46

^{۱۷} سبا 9

^{۱۸} بحار ج 12 ص 382

در این روایت بصورت صریح علت زلزله و مانند آن را گناهان بشر ذکر کرده است. که خداوند زلزله را می فرستد تا انسان های گناهکار متوجه باشند که در گمراهی و ضلالت هستند و باید هر چه زودتر دست از گناهان بردارند و وارد نور شوند و از خداوند مالک هستی اطاعت نمایند.

متأسفانه بخاطر تهاجم فرهنگی غرب، عده ای در کشور ما آلودگی اعتقادی دارند مثلاً فردی که شیعه بوده وهابی شده مخصوصاً در مناطق مرزی در جنوب و در غرب که این فاجعه هست که انسان انقدر جاهل و نادان باشد که ولایت امیرالمومنین را رها کند و به ولایت شیطانهای وهابی پناه ببرد! اینقدر ساده و ناآگاه باشد که گول وعده های سران داعش را بخورد که به او گفته اند اگر هفت نفر شیعه را بکشی مستقیم بهشت می روی! او هم جلیقه انفجاری بخود ببندد و به میان مردم بیگانه برود و تعدادی از زنان و کودکان و پیران و جوانان را بکشد و خود هم کشته شود به امید اینکه مستقیم وارد بهشت شود درحالی که مستقیم وارد جهنم می شود که خداوند در قرآن فرمود:

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا²⁰

و هر کس مؤمنی را به عمد بکشد (و آن را حلال شمرد) ، کیفر او جهنم است که جاودانه در آن باشد ، و خداوند بر او خشم گیرد و او را از رحمت خود دور سازد و برای او عذابی بزرگ فراهم نماید .

همچنین عده ای بر اثر تهاجم فرهنگی دشمن آلودگی اخلاقی پیدا کرده اند و روابط نامشروع دارند که در روایت آمده هرگاه زنا زیاد شود، زلزله هم زیاد می شود. البته زلزله در منطقه ای دلالت ندارد بر اینکه مردم انجا خدای نکرده اهل فسق فجورند ولی خداوند بر اساس حکمت خود منطقه ای را دچار زلزله می کند تا همه مردم کره زمین از غفلت بیرون بیایند. حتی اگر در امریکا یا افریقا و غیره زلزله بیاید برای ما هم باید درس عبرت باشد و ما هم باید از غفلت بیرون بیاییم.

¹⁹ میزان الحکمة : ج 1 ص 59

²⁰ نساء ایه 93

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): هر گاه بنده پنهانی گناه کند، جز گناه کار را آسیب نرساند. و هرگاه آشکارا آن را انجام دهد و مورد نکوهش قرار نگیرد، همه را آسیب رساند.^{۲۱}

گناهانی که مردم انجام می دهند اگر بصورت مخفیانه باشد فقط افراد گناهکار مورد عذاب الهی قرار می گیرند و مجازات می شوند. اما اگر گناه علنی شد و مردم نهی از منکر نکردند و مانند مردم اروپا در مقابل فحشا و منکرات بی تفاوت بودند در این صورت خداوند عذاب را شامل همه مردم می نماید.

در این رابطه باز روایتی از امیرالمومنین علی علیه السلام است که فرمود:

امام علی (سلام الله علیه): ای مردم! همانا خداوند عزوجل عوام را به سبب گناه خواص کیفر نکند [البته] اگر خواص بدون این که عوامل بدانند در پنهانی کار منکر انجام دهد. [اما] اگر خواص آشکارا مرتکب منکر شود و عوام آن را تغییر ندهد، هر دو گروه از ناحیهی خداوند عزوجل سزاوار کیفر می گردند.^{۲۲}

که حضرت بصورت صریح فرموده اند که اگر مومنین نهی از منکر نکنند و در مقابل گناه کاران بی تفاوت باشند، عذاب الهی دامن آنها را هم می گیرد.

بنابراین باید همه ما در مقابل گناهانی که در جامعه بصورت علنی صورت می گیرد موضع گیری کنیم و حداقل با زبان به گناهکاران هشدار دهیم.

قرآن می فرماید:

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ^{۲۳}

پرهیزید از فتنه ای که فقط برای ظالمان از شما اصابت نمی کند (بلکه به دیگران نیز، ولو ظالم

^{۲۱} وسائل الشیعة (آل البيت) ج 9 ص 31 ح 11448

^{۲۲} میزان الحکمة: ج 1 ص 763

^{۲۳} انفال، 21

نباشند، خواهد رسید).

این آیه از عمومیت گرفتاری و فتنه (که خود نوعی عذاب و مقدمه هلاکت نیز می باشد) خبر می دهد.

حضرت علی (علیه السلام) می فرمایند:

انما عقر ناقه ثمود رجل واحد فعمهم الله بالعذاب لما عموه بالرضی (۲۴) فقال فعقرواها فأصبحوا

نادمین

ماده شتر ثمود را یک نفر دست و پا برید، اما عذاب آن، تمام قوم ثمود را گرفت، زیرا همگی بر آن کار راضی بودند. خداوند سبحان می فرماید: ماده شتر را پی کردند و سرانجام پشیمان شدند. سرزمین آنان چونان آهن گداخته که در زمین نرم فرو رود، صدا می کرد و فرو می ریخت. ای مردم! هر آن که راه آشکار رود، به آب (مقصود) رسد و هر کس از راه منحرف شود، سرگردان می ماند.

امام باقر (علیه السلام) در تفسیر آیه **وَ اتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ**، فرمودند:

خداوند به شعیب پیامبر (صلی الله علیه و آله) وحی کرد: من از قوم تو صد هزار نفر را عذاب خواهم کرد؛ چهل هزار از افراد شرور و گنهکار را و شصت هزار نفر از خوبان را! عرضه داشت: خدایا! این ها که بد هستند، خوبان را چرا عذاب می کنی؟ خداوند وحی فرمود که خوبان با اهل گناه تساهل و تسامح به خرج دادند و برای غضب من غضب نکردند.²⁵

در تفسیر صافی در ذیل آیه **أَذ تَاتِيهِمْ حِيتَانِهِمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرْعَا** داستان جالبی نقل شده است که خلاصه آن را بازگو می کنیم:

اهل ايله از قوم ثمود بودند که بر ساحل دریایی زندگی می کردند. خداوند آنان را از صید ماهی در روز شنبه نهی فرمود. آنها دیدند فقط در روز شنبه ماهی های زیاد و بزرگ بر روی آب پیدا می شود، ولی در ایام دیگر خبری از آن ها نیست. با حيله، حوض هایی ساختند که ماهی ها در

²⁴ نهج البلاغه، خطبه 201، شعراء، 157

²⁵ لئالی الاخبار، ج 5، ص 260

روز شنبه در آن می افتادند و نمی توانستند بیرون آیند و آنان در روز بعد آن ماهی ها را صید می کردند و می گفتند: ما در شنبه صید نکردیم! آنقدر این کار را ادامه دادند که اموالشان زیاد شد و با آن مال ها، زنان بسیار نیز گرفتند. آنان قومی از یهود بودند، که حدود هشتاد و اندی هزار نفر بودند. ده هزار نفر شروع به نهی از و منکر و امر به معروف دیگران کردند و از ترس عذاب الهی از شهر آنها خارج شدند، (و بین خود و شهر آنها دیوار کشیدند) و خود در زیر آسمان خوابیدند. دو قسم دیگر که عده ای به گناه و حيله ادامه می دادند و عده ای نیز نهی نمی کردند، همچنان در شهر باقی ماندند. شبی چنین گذرانند، آنها که بیرون خوابیده بودند، صبح دیدند رفت و آمدی از درب شهر صورت نمی گیرد. بالاخره از دیوار شهر بالا رفتند؛ دیدند همه قوم گنهکار، مسخ شده اند! در شکستند (یا باز کردند) و وارد شدند. انسانها میمون شده، نزدیکان خود را می شناختند، ولی انسانها آنها را نمی شناختند. می پرسیدند: شما فلانی هستی؟ و میمونه ها با تکان دادن سر و دهان جواب می دادند و اشکشان جاری می گشت. بالاخره بعد از سه روز، باران و بادی آمد و آنان را به دریا برد. مسخ شده ها بیش از سه روز نمی مانند و حیوانات، شبیه آنها هستند، ولی خود آنان یا از نسل آنها نیستند²⁶ ۲۷.

الان در کشور ما یکی از گناهان علنی، بدحجابی و گاه بی حجابی بعضی دختران و زنان است که متأسفانه اکثر مردم کاری به آنها ندارند و آنها هم هر روز با ظاهری بدتر در بازار و خیابان و پارک و اتوبوس و غیره ظاهر می شوند. آنها از انواع ارایش ها استفاده می کنند و با این رفتار شیطانی خود به خون شهدا دهن کجی می نمایند و یادشان رفته است که این امنیت و آرامش و عزت و اقتدار نظاممان مرهون خون شهدای گرانقدر است.

²⁶ لئالی الاخبار، ج 5، ص 265

البته مومنین چه زنان مومن و چه مران مومن از حضور این زنان و دختران ارایش کرده بدحجاب در جامعه ناراحتند ولی ناراحتی تنها کفایت نمی کند و باید همگی نهی از منکر نمایند تا خداوند بواسطه گناه این افراد، بقیه راهم عذاب ننماید.

زنا؛ اولین عامل باطنی زلزله

اگرچه برای زلزله عواملی چون تحریک گسل ها ذکر می کنند ولی هر حادثه ای علاوه بر علل ظاری و مادی، علل باطنی و ملکوتی هم دارد.

در احادیث، به صراحت از زنا به عنوان عامل زلزله و بلایای دیگر در دنیا و عذاب های زیاد . آخرت نام برده شده است. به چند روایت در این زمینه توجه می کنیم
امام صادق (علیه السلام) در بیان چهار چیز که اگر گسترده و شایع گردد، چهار چیز ظاهر می شود، فرمودند:

...اذا فشا الزنا ظهرت الزلازل.²⁸ ..

...زمانی که زنا گسترده و عمومی شود، زلزله ها پدیدار می گردد...

همچنین فرموده اند

چهار چیز است که یکی از آنها وارد خانه ای نمی شود، مگر این که آن خانه را خراب می کند و هرگز آن خانه به برکت آباد نمی شود: خیانت، دزدی، شرابخواری و زنا
پیامبر (صلی ال علیه و آله) فرمودند

زمانی که زنا و ربا در شهری آشکار شود، به تحقیق عذاب خدا را بر خودشان حلال کرده اند²⁹

امام باقر (علیه السلام) از پیامبر (صلی الله علیه و آله) نقل فرموده اند

پنج چیز است که اگر به آنها گرفتار شدید، باید به خدا پناه ببرید. آنگاه فرمود: زنا و عمل منافی عفت هرگز در جمعیتی پدید نیاید، به طوری که آشکار انجام دهند، مگر این که طاعون و بیماری های جدید و بی سابقه که در گذشتگان نبود در میانشان شیوع پیدا می کند (مثل ایدز و...) ³⁰

آخرین حدیث این که فرمودند

²⁸ بحار، ج 76، ص 21

²⁹ راهنمای انسانیت، ص 316

³⁰ ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، ص 303

وقتی خداوند بخواهد بنده ای را هلاک سازد (برای گناهانش)، حیا را از او می گیرد؛ وقتی حیا از او گرفته شود مورد خشم قرار گرفته و منفور می گردد (جامعه بی حیا نیز چنین است)؛ وقتی منفور شد، امانت از او گرفته می شود؛ وقتی امانت گرفته شد، خائن و خیانت پیشه می شود؛ وقتی خیانت پیشه شد، رحم از او گرفته می شود و از دل او بر می خیزد؛ وقتی رحم از دل او برخاست، مطرود و ملعون می شود و طوق اسلام را از گردن او بر می دارند (از اسلام خارج می شود و کافر می گردد)³¹

بدین تربیت، معلوم می شود که زلزله در اثر چه گناهی به وجود می آید و راه جلوگیری از زلزله، جلوگیری از گناهان زلزله زاست، که زنا از مهم ترین آنهاست

اگر سوال شود پس چرا در کشورهای غربی و امریکایی که زنا بسیار انجام می شود کمتر شاهد زلزله هستیم جواب می دهیم که خداوند آنها را به بلاهای مختلفی مبتلا کرده است که از جمله آنها، بالابودن درصد جنایت و خودکشی و افسردگی و بیماری های دیگر روحی همانند ناامیدی به عنوان مثال در امریکا از قول نظریه پردازان خودشان وضع اینجور است:

الوین تافلر، نویسنده و نظریه رداژ معروف امریکایی:

در سراسر کشورهای مرفه فریاد عجز و لابه های آشنا به گوش می رسد. میزان خودکشی نوجوانان رو به افزایش است. الکلیسم بیداد می کند. افسردگی روانی همه گیر شده است، بربریت و جنایت مُد روز گردیده است!

در ایالات متحده اتاق های اورژانس بیمارستان ها مملوّ از معتادان به ماری جُوانا و دیوانه های سرعت و دسته های اراذل و اوباش و معتادان به کوکائین و هرویین و بالاخره افرادی که گرفتار بحران شدید عصبی شده اند. مددکاری اجتماعی و بهداشت روانی در همه جا به سرعت رو به گسترش گذاشته است، در واشنگتن یک کمیسیون بهداشت روانی وابسته به دفتر ریاست جمهوری اعلام می دارد که به طور کامل شهروندان ایالات متحده از نوعی فشار عصبی رنج می برند. و روان شناسی از مؤسسه ملی بهداشت روانی ادعا می کند

که تقریباً هیچ خانواده‌ای بدون نوعی ناهنجاری روانی وجود ندارد و اعلام می‌کند روان پریشی، جامعه آمریکا را که آشفته و پریشان و متفرق و نگران آینده‌است، فرا گرفته است»!

تافلر می‌افزاید: زندگی روزمره واقعاً به طرز افتضاح آمیزی کیفیت خود را از دست داده است و اعصاب همه خورد و داغان است، دست به یقه شدن و تیراندازی در مترو یا صفهای بنزین نشانگر این واقعیت است که کنترل اعصاب از دست افراد خارج شده است، میلیون‌ها نفر از مردم به آخرین حد از ظرفیتشان رسیده‌اند!^{۳۲}

» در سه دهه گذشته هشتاد میلیون نفر به جمعیت آمریکا اضافه شده است که 20٪ این عده را مهاجرین جدید از آسیا و آمریکای لاتین و آفریقا تشکیل می‌دهند:

در این مدت، در بین جمعیت قریب به سیصد میلیونی آمریکا، جنایت چهاربرابر شده است، خشونت بین طبقات مختلف و افراد ده برابر بالا رفته است و نسبت طلاق در خانواده‌ها از 30٪ به 70٪ افزایش یافته و تعداد کودکان نامشروع دوازده برابر شده است.

تجارت مواد مخدر در بین جوانان آمریکایی مرسوم شده است. و امنیت داخلی در آمریکا حتی در مدارس ابتدایی و متوسطه به وضع بحرانی رسیده است.

عده زندانیان در این سه دهه از یکصد هزار نفر به بیش از یک میلیون نفر تجاوز کرده است و در یک آمار جدید 70٪ از مردان آمریکایی اظهار کرده‌اند که به همسران خود وفادار نبوده‌اند. امروزه بیش از هر موقع دیگر افکار عمومی آمریکا حاضر است از تخلفات اخلاقی و قانونی رهبران سیاسی خودگذشت کند، زیرا حرمت چنین اعمالی در جامعه آمریکا از بین رفته است.

³² عصر امام خمینی «رض» ص 158

چند سال قبل شهردار واشنگتن به علت تخلفات قانونی و استعمال و خرید و فروش مواد مخدر به زندان محکوم شده بود، مجدداً در انتخابات به همین سمت انتخاب گردید).^{۳۳}

بنابراین در هر کشوری که مردم اهل فسق و فجور باشند بلا نازل می شود .

در کشور ما اگر چه اکثر مردم پایبند دستورات اسلام هستند و از گناهان دوری می کنند ولی عده خیلی هستند که اهل گناهان علنی و اهل فسق و فجور هستند در نتیجه باعث بلا می گردند.

شرابخواری در مجالس عروس و غیره و اختلاط زن و مرد و رقص و پایکوبی و برپایی مجالس فساد و گناه هم از عوامل نزول بلا می باشد.

همچنین اختلاس و دزدی از بیت المال هم در این سالهای اخیر افزایش یافته است و علاوه بر اینکه باعث بی اعتمادی مردم به مسئولین شده است خود عامل عذاب الهی می شود. اینکه زلزله دست از کشور ما بر نمی دارد شاید یک علتش همین دزدی از بیت المال توسط عده ای از کسانی که نطا اسلامی انها را امین دانسته و به انها مسئولیت داده است ولی انها خیانت می کنند، باشد.

اگر چه اکثر مسئولین کشور پاک دست و امین می باشند و تعداد افراد دزد بیت المال خیلی کم است اما در عین حال همین خود عامل عذاب الهی است.

یکی دیگر از عوامل بلاهایی چون کمبود باران و زلزله، **دروغ گفتن مسئولین است** که در روایت آمده است :

امام رضا (علیه السلام) می فرماید:

هرگاه حاکمان دروغ بگویند باران نمی بارد.^{۳۴}

اینکه به مردم وعده بدهند که ما گرانی را از بین می بریم. بیکاری را از بین می بریم و... ولی در

^{۳۳} کیهان ۲۹/۵/۷۷

^{۳۴} میزان الحکمه جلد ۳ صفحه ۲۸۶ .

عمل به قولشان عمل نکنند بلکه وضع بدتر هم بشود و عده زیادی از مردم دچار مشکلات مادی بشوند این هم خود از عوامل بلا می باشد.

راههای مصون ماندن از زلزله

برای مصون ماندن از بلاهایی همچون زلزله در دین ما اسلام عزیز، راهکارهایی ارائه شده است.

بهترین راهکار مصونیت از زلزله، توبه و استغفار همگانی است. همانطور که وقتی خداوند قوم یونس را خواست عذاب کند، آنها سریعاً توبه و استغفار کردند و خداوند هم عذاب را از آنها دور نمود. که خداوند بسیار توبه پذیر و آمرزنده و مهربان می باشد.

در این رابطه می توانیم اشاره کنیم به زمان قدیم [زمان امامت امام جواد علیه السلام که زلزله در اهواز بصورت متداوم ادامه داشت بطوری که یکی از بزرگان تصمیم گرفت از اهواز هجرت کند اما....

دستوری برای دفع زلزله

(علی بن مهزیار (ره) از بزرگان و فقهای پارسای عصر حضرت هادی (ع) و حضرت جواد (ع) بود و از طرف آنها وکالت و نمایندگی داشت تا در اهواز به مردم رسیدگی کند، قبر شریفش در اهواز محل زیارت شیعیان و دوستان است او می گوید:

در اهواز زلزله مکرر زیاد می آمد، نامه ای برای امام جواد (ع) نوشتم، و در آن نامه عرض کردم: (اگر اجازه بدهی از اهواز به جای دیگر منتقل شوم).

امام جواد (ع) در پاسخ نوشت: (از اهواز به جای دیگر نروید، روزهای چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه روزه بگیرید و لباسهایتان را بشوئید و پاکیزه نمائید، و روز جمعه بیرون بیائید و دسته جمعی دعا کنید، خداوند این بلا را از سر شما دفع خواهد کرد).

علی بن مهزیار (ع) می گوید: پس از دریافت نامه، به دستور آن حضرت عمل کردیم، از آن پس، دیگر زلزله نیامد.))^{۳۵}

آری اگر مردم به مساجد هجوم بیاورند و در پیشگاه الهی تضرع نمایند و اهل نماز و دعا و قرآن باشند خداوند بلاها را برطرف می نماید انشاءالله.

اثر قرائت سوره زلزال در نماز

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): از قرائت [سوره] زلزال ملول نشوید؛ زیرا کسی که در مستحباتش آن را قرائت نماید، خداوند عزوجل هرگز زلزله ای بدو نرساند و با آن و [نیز] با صاعقه و آفتی از آفات دنیا نمیرد تا این که [به طور عادی] بمیرد^{۳۶}

اثر دعا کردن در مصون ماندن از بلا

^{۳۵} من لا یحضره الفقیه، ج 1، ص 544؛

^{۳۶} بحار الانوار: ج 56 ص 356

امام کاظم (سلام الله علیه): بر شما باد دعا کردن؛ چرا که دعا برای خدا و درخواست از خدا بلا را برگرداند [حتی] در حالی که تقدیر و قضا شده باشد و جز امضای آن باقی نمانده باشد. پس هرگاه از خداوند عزوجل دعا و درخواست شد، بی درنگ بلا را برگرداند.^{۳۷}

احکام نماز آیات

1491 نماز آیات ، به واسطه چهار چیز واجب می شود: اول: گرفتن خورشید. دوم: گرفتن ماه، اگر چه مقدار کمی از آنها گرفته شود و کسی هم از آن نترسد. سوم: زلزله، اگر چه کسی هم نترسد. چهارم: رعد و برق و بادهای سیاه و سرخ و مانند اینها در صورتی که بیشتر مردم بترسند، که بنابر احتیاط واجب باید برای اینها هم نماز آیات بخوانند.

1494 چیزهایی که نام آیات برای آنها واجب است در هر شهری اتفاق بیافتد فقط مردم همان شهر باید نماز آیات بخوانند و بر مردم جاهای دیگر واجب نیست، ولی اگر مکان آنها بقدری نزدیک باشد که با آن شهر یکی حساب شود نماز آیات بر آنها هم واجب است.

1498 موقعی که زلزله و رعد و برق و مانند اینها اتفاق می افتد، انسان باید فوراً نماز آیات را بخواند و اگر نخواند معصیت کرده و تا آخر عمر بر او واجب است و هر وقت بخواند ادا است.

دستور نماز آیات

1507 نماز آیات دو رکعت است و در هر رکعت پنج رکوع دارد، و دستور آن این است که انسان بعد از نیت، تکبیر بگوید و یک حمد و یک سوره تمام بخواند و به رکوع رود و سر از رکوع بردارد، دوباره یک حمد و یک سوره بخواند، باز به رکوع رود تا پنج مرتبه، و بعد از بلند شدن از رکوع پنجم دو سجده نماید و برخیزد و رکعت دوم را هم مثل رکعت اول بجا آورد و تشهد بخواند و سلام دهد.

1508 در نماز آیات ممکن است انسان بعد از نیت و تکبیر و خواندن حمد، آیه‌های یک سوره را پنج قسمت کند و یک آیه یا بیشتر از آن را بخواند و به رکوع رود و سر بردارد و بدون این که حمد بخواند قسمت دوم همان سوره را بخواند و به رکوع رود و همین طور تا پیش از رکوع پنجم سوره را تمام نماید، مثلاً به قصد سوره "قل هو الله احد" بسم الله الرحمن الرحيم بگوید و به رکوع رود، بعد بایستد و بگوید: "قل هو الله احد" دوباره به رکوع رود و بعد از رکوع بایستد و بگوید: "الله الصمد" باز به رکوع رود و بایستد و بگوید: "لم يلد و لم يولد" و برود به رکوع بازهم سر بردارد و بگوید: "و لم يكن له كفوا احد" و بعد از آن به رکوع پنجم رود و بعد از سر برداشتن، دو سجده کند و رکعت دوم را هم مثل رکعت اول بجا آورد و بعد از سجده دوم، تشهد بخواند و نماز را سلام دهد.

1509 اگر در یک رکعت از نماز آیات پنج مرتبه حمد و سوره بخواند و در رکعت دیگر یک حمد بخواند و سوره را پنج قسمت کند، مانعی ندارد.

1510 چیزهایی که در نماز یومیه واجب و مستحب است، در نماز آیات هم واجب و مستحب می‌باشد، ولی در نماز آیات مستحب است به جای اذان و اقامه سه مرتبه به قصد امید ثواب بگویند: "الصلاة".

1515 هر يك از ركوعهای نماز آیات ركن است كه اگر عمداً يا اشتباهاً كم يا زياد شود، نماز باطل است.

هر زلزله ای، چه شدید و چه خفیف، اگر زلزله مستقلى محسوب شود، نماز آیات جداگانه ای دارد.

اگر مركز زلزله نگاری، وقوع لرزش‌های خفیف زمین را با ذكر تعداد آن در منطقه ای كه فرد در آنجا زندگی می‌كند اعلام نماید، اما آن شخص هنگام وقوع زلزله و یا در زمان متصل به آن اصلاً آنها را احساس نكند نماز آیات بر او واجب نیست.

در نمازهای آیات غیر موقتۀ مانند زلزله خواندن نماز بر حائض و نفساء واجب نیست.

در زلزله و مانند آن كه غالباً مدّت وقوع آنها برای خواندن نماز آیات گنجایش ندارد، نباید نماز را به تأخیر بیندازد و در صورتی كه معصیت كند و فوراً نخواند بعد از آن مادام العمر واجب است و در هر صورت باید به نیت اداء بخواند.

خواندن نماز آیات به جماعت اشكال ندارد، بلكه مستحب است به جماعت خوانده شود.

حكم جماعت در نماز آیات مانند جماعت در نمازهای یومیه می‌باشد كه قرائت امام از قرائت مأموم كفایت می‌كند.

مستحب است قرائت نماز آیات را بلند بخوانند.

استفتائات نماز آیات

۱۸- س. اگر در وسط نماز زلزله ای رخ دهد می توانم نمازم را بشکنم و بعد از زلزله دوباره بخوانم؟

ج. اگر احتمال خطر بدهید، شکستن نماز اشکال ندارد.

۱۹- س. زمان متصل به زلزله تقریباً چه مدت می باشد؟

ج. این گونه امور موقوف به نظر عرف است و تشخیص آن به عهده مکلف می باشد.

۲۰- س. اگر کسی جنب باشد و در آن حال زلزله رخ دهد ، از آنجا که نماز آیات را باید فوراً بخوانند آیا باید تیمم بدل از غسل کند و نماز آیات را بخواند یا باید غسل کند و بعد نماز آیات را بخواند؟

ج. باید غسل کند و بعد نماز بخواند.

مسائل مرتبط

۲۱- س. دفن اموات در زلزله به صورت دسته جمعی به چه شکلی باید صورت گیرد؟

ج. با شرایط دفن به صورت فردی تفاوتی ندارد.

۲۲- س. اگر ولیّ میت برای اجازه دادن، حضور نداشته باشد یا دسترسی به او امکان نداشته باشد

یا این که میت ولیّ نداشته باشد، مؤمنین چه وظیفه‌ای دارند؟

ج. اگر اجازه گرفتن از خویشان میت - به ترتیب طبقات ارث - ممکن نباشد بنا بر احتیاط باید از

حاکم شرع اجازه بگیرند و در صورتی که ممکن نبود اجازه گرفتن ساقط است.